

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ได้ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับ วัฒนธรรมองค์การ บทบาทหน้าที่ของนักข่าว หนังสือพิมพ์ ความรับผิดชอบของนักข่าว จริยธรรมนักข่าว ความเป็นนักวิชาชีพของนักหนังสือพิมพ์ คุณสมบัติของนักหนังสือพิมพ์ ตลอดจนงานวิจัยต่างๆที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างกรอบแนวคิดการวิจัยรวมทั้งเพื่อการวิเคราะห์และอภิปรายผลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้

แนวคิดเกี่ยววัฒนธรรมองค์การ

วัฒนธรรมองค์การหมายถึง สิ่งต่างๆอันประกอบด้วยสิ่งประดิษฐ์ แบบแผนพฤติกรรม บรรทัดฐาน ความเชื่อ ค่านิยม อุดมการณ์ ความเข้าใจและข้อสมมุติฐานของคนจำนวนหนึ่งหรือส่วนใหญ่ภายในองค์การ(สุนทร วงศ์ไวยศวรรณ,2540:11)

วัฒนธรรมองค์การเป็นเรื่องที่ค่อนข้างจะเป็นนามธรรม เนื่องจากเกี่ยวข้องกับค่านิยม ความเชื่อของคน ซึ่งเป็นคนสังเกตเห็นได้ยาก แม้ว่านักวิชาการจะมีความเห็นแตกต่างกันบ้างในเรื่องคุณลักษณะของวัฒนธรรมองค์การ แต่ส่วนใหญ่แล้วเห็นว่า วัฒนธรรมองค์การมีคุณลักษณะดังนี้ (สุนทร วงศ์ไวยศวรรณ,2540:14-20)

- 1.เป็นค่านิยม ความเชื่อ และพฤติกรรมร่วมของกลุ่มคน
- 2.เป็นสิ่งที่ต้องใช้เวลาดังสม
- 3.เป็นสิ่งที่สมาชิกขององค์การเรียนรู้จากการติดต่อสัมพันธ์กับบุคคลอื่น (social interaction)
- 4.เป็นสิ่งที่สมาชิกองค์การไม่ค่อยตระหนักถึง
- 5.การสื่อสารถึงวัฒนธรรมองค์การต้องพึ่งพาการใช้สัญลักษณ์ (symbol)
- 6.เป็นสิ่งที่ปรับตัวเปลี่ยนแปลงได้ และไม่หยุดนิ่งสามารถปรับตัวเปลี่ยนแปลงได้ตามสภาพแวดล้อมหรือสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป

การที่แต่ละอาชีพสามารถดำรงค่านิยม ความเชื่อ และธรรมเนียมปฏิบัติที่เป็นเอกลักษณ์ในกลุ่มผู้ประกอบการอาชีพนั้นได้เป็นเพราะ ค่านิยม ความเชื่อ และธรรมเนียมปฏิบัติเหล่านี้ได้ถูกถ่ายทอดต่อไปยังสมาชิกใหม่ที่เข้าสู่อาชีพนั้น(สุนทร วงศ์ไวยวรรณ,2540:126) ได้จำแนกช่องทางหลักออกเป็น 2 ทางดังนี้

1. ค่านิยม ความเชื่อ ธรรมเนียมปฏิบัติของอาชีพต่างๆถูกปลูกฝังให้แก่บุคคลในระหว่างที่พวกเขาศึกษาเล่าเรียน หรือได้รับการฝึกอบรมในการประกอบอาชีพนั้นๆ ซึ่งได้รับการปลูกฝังค่านิยม ความเชื่อ และจรรยาบรรณในระหว่างที่ศึกษาเล่าเรียน และเมื่อบุคคลเหล่านี้สำเร็จการศึกษาและเข้าไปทำงานในหน่วยงานต่างๆ ค่านิยม ความเชื่อและจรรยาบรรณที่ถูกปลูกฝังไว้จะติดตัวบุคคลไปด้วย

2.บุคคลเรียนรู้ค่านิยม ความเชื่อ ธรรมเนียมปฏิบัติของแต่ละอาชีพจากเพื่อนร่วมงานและจากประสบการณ์การประกอบอาชีพนั้น กล่าวคือ บางกรณีบุคคลอาจประกอบอาชีพไม่ตรงกับที่ร่ำเรียนมา เช่น จบการศึกษาทางด้านนิติศาสตร์ แต่ไปประกอบอาชีพเป็นนักหนังสือพิมพ์ กรณีเหล่านี้บุคคลจึงไม่ได้รับการปลูกฝังค่านิยม ความเชื่อ ธรรมเนียมปฏิบัติของอาชีพที่ทำอยู่จากสถาบันการศึกษาเหมือนกรณีแรก แต่จะเรียนรู้ได้จากเพื่อนร่วมงานที่ทำงานนั้นอยู่ก่อน หรือจากประสบการณ์ในการประกอบอาชีพนั้นด้วยตนเอง บุคคลเหล่านี้จึงเรียนรู้และรับค่านิยม ความเชื่อต่างๆ ของอาชีพที่ทำอยู่มาเป็นวิธีแก้ปัญหาการทำงานของพวกเขา

แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของผู้สื่อข่าว

สำหรับบทบาท (Roles) การเป็นสื่อมวลชนรับใช้สังคมในระบบประชาธิปไตยนั้น ที่สำคัญก็คือ บทบาทของการเป็นผู้แจ้งข่าวสาร (Informer) บทบาทของการเป็น “นายทวาร” (Gatekeeper) บทบาทของการเป็น “สุนัขยาม”(Watchdog) และบทบาทของการเป็นผู้รับเรื่องราวร้องทุกข์(Ombudsman)ให้แก่สาธารณชน(สิริทิพย์ ชันสุวรรณ,2539:20-23)

1.บทบาทการเป็นผู้แจ้งข่าวสาร(Informer) นักข่าวไม่เพียงแต่จะรายงานเรื่องราวเหตุการณ์เกี่ยวกับชุมชนท้องถิ่นของตนเท่านั้น แต่นักข่าวยังต้องออกไปค้นหาข้อเท็จจริงอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ที่เป็นข่าวซึ่งมีผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของประชาชนในชาติ เพื่อนำมาอธิบาย (Explain) และแปลความหมาย (Interpret) เหตุการณ์ที่เป็นข่าวนั้นๆ หรืออาจจะต้องวิเคราะห์ (Analyse) เจาะลึกให้เห็นถึงสาเหตุแห่งเหตุการณ์และปัญหาซึ่งกำลังเป็นที่วิตกและมีผลกระทบ

ต่อประชาชนขณะนั้น เพื่อให้ข้อเท็จจริงเหล่านี้เป็นตัวกระตุ้นให้สาธารณชนสร้างความคิดเห็น (Opinions) แก่ไขปัญหาอีกด้วย

2. บทบาทการเป็น "นายทวาร" (Gatekeeper)

เนื่องจากการส่งข่าวสารต่างๆ นั้นจะต้องผ่านสื่อ (Channels) ไม่ว่าจะเป็นหนังสือพิมพ์ วิทยุ หรือโทรทัศน์ก็ตาม ซึ่งสื่อเหล่านี้จะมีบุคคลทำหน้าที่เสมือน "นายทวาร" (Gatekeeper) คอยควบคุมเปิด ปิด ให้หรือมิให้ข่าวสารนั้นผ่านไปได้ บุคคลที่ว่ามีได้แก่ บรรณาธิการ (Editor) ผู้ช่วยบรรณาธิการที่ทำหน้าที่บรรณาธิการ (Sub-Editors หรือ Copy-Editors) รวมทั้งนักข่าว (Reporters) ด้วย ในการสื่อข่าวแต่ละครั้ง นักข่าวจะเป็นคนตัดสินใจเองว่า เขาควรจะไปหาข่าวที่ไหนและอย่างไร เขาจะไปตามหาแหล่งข่าวบุคคลได้ที่ไหน จะสัมภาษณ์ใคร จะถามคำถามอย่างไรบ้าง ข้อเท็จจริงอะไรบ้างที่ควรจะได้เข้าไปในข่าว และข้อเท็จจริงใดที่ควรละทิ้ง

3. บทบาทการเป็น "สุนัขยาม" (Watchdog)

ในสังคมประชาธิปไตย ประชาชนที่ได้รับการแจ้งข่าวสารต่างๆ โดยเฉพาะข่าวสารเกี่ยวกับการบริหารงานของรัฐบาลและเจ้าหน้าที่ของรัฐอย่างถูกต้อง ครบถ้วน และตรงไปตรงมา ซึ่งในการทำหน้าที่ของนักข่าวนั้นดูเหมือนจะไม่มีบทบาทใดที่จะมายิ่งใหญ่เหนือบทบาทของการเป็น "สุนัขยาม" (Watchdog) คอยจับจ้อง ฝ้าดูการปฏิบัติงานของรัฐบาลและเจ้าหน้าที่ของรัฐได้เลย

4. บทบาทการเป็นเจ้าหน้าที่รับเรื่องราวร้องทุกข์ (Ombudsman)

การที่หนังสือพิมพ์และนักข่าวได้รับการยกย่องจากสาธารณชนให้เป็น "ฐานันดรสี่" (The Fourth Estate) นั้นสาเหตุหนึ่งก็เนื่องจากเป็นเจตนาของประชาชนที่จะมอบหมายให้นักข่าวเป็นตัวแทน เป็นหูเป็นตา และปากเสียงแทนด้วยการเสนอข่าวสารประจำวันอธิบายการปฏิบัติงานของรัฐบาลและเปิดโปง (Expose) การกระทำที่ผิดกฎหมาย และอติธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐให้สาธารณชนได้รับรู้ บทบาทนี้จึงนับว่าเป็นบทบาทที่สำคัญยิ่งอีกบทบาทหนึ่งของนักข่าวและเป็นบทบาทที่ทรงอิทธิพลด้วย หากนักข่าวปฏิบัติหน้าที่สามารถบำบัดทุกข์ให้ผู้เดือดร้อนด้วยความรับผิดชอบ และอย่างมีประสิทธิภาพ

จากแนวคิดเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของนักข่าวหนังสือพิมพ์ จะช่วยให้ทราบถึงบทบาทหน้าที่ในการทำงานของนักข่าวและสามารถนำมาพิจารณา เปรียบเทียบถึงลักษณะของความแตกต่างในแต่ละยุคสมัย ทั้งในยุคนักข่าวรุ่นใหม่ นักข่าวรุ่นกลาง และนักข่าวรุ่นอาวุโส ในการศึกษาครั้งนี้

แนวคิดเกี่ยวกับความเป็นนักวิชาชีพ

ความเป็นนักวิชาชีพ หรือ Professionalism หมายถึงองค์ความรู้ หรือความรอบรู้เกี่ยวกับอาชีพของคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง ซึ่งคนเหล่านี้เห็นว่ามีค่าและพยายามผลักดันให้สาธารณชนยอมรับสถานภาพอาชีพของตน(Terry, 1960:19, McCurdy, 1977:407, Chandler and Plano, 1982:22, Lippitt, 1982:354) การจัดวางงานอาชีพ(Occupation)แบบไหนจะเข้าลักษณะเป็นวิชาชีพ(Profession)หรือไม่ นั้นมีกฎเกณฑ์ต่างๆ กันอย่างไรก็ตามกรีนวูด (Greenwood, 1957:45-55)นักสังคมศาสตร์สาขาสังคมวิทยาด้านการงานได้กำหนดเกณฑ์ 5 ประการ ในการนิยามวิชาชีพว่าจะต้องมีลักษณะดังต่อไปนี้(อ้างจาก กุลธิดาธรรมวิวัฒน์, 2542:11-14)

-ต้องมีองค์ความรู้หรือทฤษฎีที่เป็นระบบ(Systematic Body of Theory)หรือ เป็นแนวทางในการทำงานกล่าวคือนอกจากจะมีทักษะเพื่อการทำงานยังต้องมีองค์ความรู้ในศาสตร์นั้นๆ ด้วย

-มีอำนาจหน้าที่ในอาชีพ(Professional Authority) อำนาจหน้าที่ดังกล่าวมาจากความรู้และทักษะในศาสตร์ซึ่งทำให้คนทั่วไปยอมรับเชื่อถือผู้ปฏิบัติวิชาชีพนั้นๆ

-ได้รับการอนุญาตอย่างเป็นทางการจากประชาคมวิชาชีพ(Sanction of the Community) โดยผู้ที่สามารถระบุว่าตนมีอาชีพใดต้องได้รับการศึกษามีอบรมอย่างเหมาะสม มีทักษะ ความรู้ในอาชีพอย่างแท้จริงผ่านระบบการศึกษาและต้องมีใบอนุญาตประกอบอาชีพ

-มีการกำหนดหลักจรรยาบรรณในวิชาชีพ(Code of Ethics)ซึ่งจรรยาบรรณนี้อาจจะกำหนดโดยสมาคมวิชาชีพหรือผู้ว่าจ้าง ซึ่งมีการระบุพฤติกรรมที่ควรทำและไม่ควรทำสำหรับผู้ประกอบอาชีพนั้นๆ

-มีวัฒนธรรมในอาชีพ(Professional Culture) ลักษณะข้อนี้ทำให้เห็นความแตกต่างของวิชาชีพ(Profession) กับงานอาชีพ(Occupation) นั่นคือวิชาชีพจะมีวัฒนธรรมกลุ่ม คล้ายเป็นวัฒนธรรมย่อย เช่น มีภาษา สัญลักษณ์ บรรทัดฐานเป็นของตนเอง

งานของวิลเลนสกี (Wilenski) และของริทเซอร์และไทรซ์ (Ritzer and Trice) พบว่างานที่จัดว่าเป็นวิชาชีพ ต้องมีลักษณะตามเกณฑ์ 18 เกณฑ์ต่อไปนี้(อ้างจากติน ปรัชญพทุทธิ, 2540:2-3)

-มีการประกอบอาชีพเต็มเวลา กล่าวคือ ต้องอุทิศเวลาให้กับอาชีพนั้นๆอย่างเต็มที่ นั่นคือมีการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่องและได้รับค่าตอบแทนอย่างสม่ำเสมอ

-มีการจัดแผนงานการศึกษาโดยสมาคมวิชาชีพ หมายถึง มีการศึกษาในระดับอุดมศึกษา

-สถานภาพของสมาคมวิชาชีพ ต้องมีกฎหมายรองรับ เพื่อให้มีผลผูกมัดทางกฎหมายซึ่งจะทำให้สาธารณชนยอมรับ ทั้งยังเป็นการปกป้องอาชีพ และป้องกันมิให้ผู้ประกอบอาชีพนั้นเอา รัดเอาเปรียบลูกค้าหรือประชาชน

-การมีจรรยาบรรณวิชาชีพ หรือมาตรฐานความประพฤติทางวิชาชีพ

-การมีองค์ความรู้ที่เป็นระบบหรือองค์ความรู้ที่เป็นทฤษฎีซึ่งได้มีการสั่งสมมาเป็นเวลานาน

-การเป็นที่ยอมรับของสังคม วิชาชีพที่สมบูรณ์มีพื้นฐานอยู่บนความรู้ ความเชี่ยวชาญ ความเป็นปรีชา และความยุติธรรม ซึ่งสิ่งเหล่านี้เองซึ่งเป็นปัจจัยที่ทำให้ประชาชนและรัฐบาลมีความศรัทธาและยอมรับ

-การมีความรอบรู้ในวิชาชีพ ความรอบรู้ดังกล่าวรวมถึงความรู้ แบบเบ็ดเสร็จ (Absolute Expertise) และความรู้เกี่ยวกับแนวโน้ม(Relevant Expertise)

-การให้บริการตามมาตรฐานวิชาชีพ ปริมาณ คุณภาพ สนนราคา และเงื่อนไข การจ่ายเงิน ควรเป็นไปตามมาตรฐานวิชาชีพ

-การมีความเป็นอิสระในวิชาชีพ การตัดสินใจในการปฏิบัติงานมีพื้นฐานอยู่บนข้อเท็จจริง และมาตรฐานวิชาชีพโดยปราศจากความรักและความเกลียด และไม่ตกอยู่ภายใต้อาณัติของผู้หนึ่งผู้ใดหรือของอคติทั้งปวง

-การได้รับการศึกษาตามสาขาวิชาที่ตนใช้ในการประกอบอาชีพ นั่นก็คือ มืออาชีพ จะต้องรู้แจ้งแทงทะลุ ลุ่มลึก กว้างและไกล หรือภาษาพระเรียกว่า “ปฏิเวธ”(Well-Roundness)

-การมีผู้คอยสนับสนุนในการประกอบอาชีพ ซึ่งอาจหมายถึงครู อาจารย์ รุ่นพี่ หรือบุคคลที่เคารพนับถือ

-มีการวางแผนล่วงหน้าที่จะประกอบอาชีพ ซึ่งหมายถึงการเตรียมตัวเตรียมใจที่จะประกอบอาชีพในสาขาวิชาที่ตนเรียนมาอย่างเต็มที่

-มีความตั้งใจอย่างแน่วแน่ที่จะเข้าสู่ตลาดแรงงาน ซึ่งหมายถึงการมีความมุ่งมั่นในการประกอบอาชีพที่ได้วางแผนไว้แล้ว

-มีความกระตือรือร้นในวิชาชีพ ซึ่งอาจแสดงให้เห็นจากการเข้าร่วมเป็นสมาชิกสมาคมวิชาชีพและการอ่านเขียนบทความทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพ

-การประพฤติตามจรรยาบรรณวิชาชีพ มืออาชีพจะต้องปฏิบัติตนให้อยู่ในกรอบ วินัย ขนบธรรมเนียม ศีลธรรมและวินัยที่บุคคลในแวดวงวิชาชีพถือว่าเป็นสิ่งที่ตั้งามควรยึดถือและปฏิบัติตาม

-มีความจงรักภักดีและผูกพันในวิชาชีพ ซึ่งอาจรวมถึงการยึดมั่นในวิชาชีพของตนอย่างไม่เปลี่ยนแปลง การผลักดันให้บุคคลอื่นหันมาประกอบอาชีพเดียวกับตนและคอยเป็นหูเป็นตาและคอยปกป้องวิชาชีพให้รอดพ้นจากการโจมตีของบุคคลภายนอก

-การมองเห็นอนาคตในการประกอบอาชีพ ซึ่งรวมถึงการมีเส้นทางอาชีพ(Career Path) ไว้ล่วงหน้า

-การมีความเจริญก้าวหน้าในวิชาชีพของตน

เนลสัน (Nelson,1994:1) ได้เสนอลักษณะ 5 ประการของความเป็นนักวิชาชีพดังนี้

- มีคุณค่าในความเป็นนักวิชาชีพ
- เป็นสมาชิกของสมาคมวิชาชีพ
- มีบรรทัดฐานในความเป็นนักวิชาชีพ
- มีธรรมเนียมปฏิบัติ
- มีการพัฒนาทักษะทางเทคนิค

ในส่วนของนักวิชาการไทย ดิน ปรัชญพฤทธิ (2535) ได้ให้คำจำกัดความว่า หมายถึงสมาชิกของกลุ่มทางวิชาชีพ ซึ่งมีลักษณะดังต่อไปนี้

- การยึดถือเอาทฤษฎีที่เป็นระบบเป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน
- การมีความรู้ความสามารถในวิชาชีพของตนเอง
- การได้รับการฝึกอบรมมาโดยเฉพาะ
- การมีจรรยาบรรณ
- การมีวัฒนธรรมเฉพาะกลุ่ม

แนวคิดเกี่ยวกับคุณสมบัติของนักข่าว

ศาสตราจารย์ เบลเยอร์ (Bleyer,อ้างถึงใน สุภา ศิริมานนท์,2536:38) แห่งมหาวิทยาลัยวิสคอนซิน ในสหรัฐอเมริกา ได้กำหนดคุณสมบัตินักหนังสือพิมพ์เพื่อช่วยให้ประสบความสำเร็จในอาชีพไว้ 13 ประการ คือ

1. มีความสนใจ
2. มีใจผูกพันกับข่าว หรือมีความสามารถที่จะรู้ว่าอะไรเป็นข่าวและรู้ค่าของข่าวนั้น
3. มีมโนคติดี

4. มีความรู้กว้างขวาง
5. มีความคิดอย่างมีเหตุผล
6. มีความสามารถในการเขียนได้อย่างภาษาง่าย ๆ และถูกต้อง
7. มีสติรู้จักรับผิดชอบงานของตัวเอง
8. มีความนิยมในความถูกต้อง
9. มีความสามารถทำงานได้รวดเร็ว
10. มีความริเริ่ม และมีไหวพริบดี
11. มีความอดทนหนักแน่นในการทำงาน
12. มีความสามารถในการสร้าง และตามรักษาการติดต่อส่วนตัวกับบุคคลต่างๆ ได้
13. รู้จักวิธีเผชิญหน้ากับเหตุการณ์และมีความสุภาพอ่อนน้อม

คุณลักษณะ 13 ประการนี้ เป็นลักษณะซึ่งได้เคยสอนแนะนำสำหรับทางปฏิบัติฝึกฝนโดยเฉพาะในวิทยาลัยวิชาหนังสือพิมพ์หลายแห่ง ในสหรัฐอเมริกาและทั้งเป็นข้อกำหนดที่หนังสือพิมพ์ใหญ่ๆ ได้บังคับให้นักหนังสือพิมพ์ของเขาศึกษาปฏิบัติตามด้วย

สุภา ศิริमानนท์ (2536:68) ได้สรุปคุณสมบัติทางปฏิบัติ เพื่อเป็นกฎซึ่งควรถือเป็นคติสำหรับนักหนังสือพิมพ์ไว้ 28 ประการ คือ

1. จงสำรวจตัวของตนเองตามหลักทั้ง 13 ประการข้างต้นว่า คุณสมบัติอย่างไหนท่านมีดีหรือเลวอย่างไร โดยให้คะแนนเป็น 4 อย่าง คือ ดีมาก ดี พอใช้ และเลว
2. จงใคร่ครวญ ว่าท่านจะแก้ไขสร้างสมให้คุณสมบัติที่ท่านมีอยู่ไม่ค่อยจะดีขึ้นให้ดีขึ้นหรือให้มีขึ้นได้หรือไม่ และจะได้อย่างไรบ้าง
3. จงตั้งคำถามให้ตนเองตอบว่า "ทำไม" ในทุกๆ สิ่งที่ได้ยิน ได้เห็น และได้อ่าน
4. จงฝึก "จุมูกสำหรับข่าว" ของท่านให้แหลมคมยิ่งขึ้น และให้ว่องไวต่อกลิ่นข่าวยิ่งขึ้นเสมอ โดยอาศัยความชำนาญที่ได้รับ
5. เมื่อจะเขียนอะไรเกี่ยวกับใคร ก็จงพยายามนึกทำใจเสมือนว่าท่านเป็นบุคคลที่ท่านเขียนถึงนั้นเสมอ คือเอาใจเราไปใส่ใจเขา
6. จงใช้ความรู้ทุกอย่างที่มีอยู่ เป็นเครื่องช่วยเหลือในการเขียนข่าว และเรื่องราวต่างๆ ทุกๆ ชิ้น
7. จงอ่านหนังสือพิมพ์ฉบับที่ท่านประจำทำงานนั้นฉบับล่าสุดก่อนจะเข้าจับทำงานประจำวันอย่างละเอียดถี่ถ้วนเสมอ

8.จงอ่านหนังสือพิมพ์อื่นๆอย่างถี่ถ้วนอีกสักฉบับหนึ่งเป็นอย่างน้อย และถ้าดูคร่าวๆได้ทุกฉบับด้วยก็ยิ่งดี

9.จงพยายามจดจำความเคลื่อนไหวใหม่ๆ ของวงสังคม วงการเมือง และปัญหาเศรษฐกิจให้ได้ครบครันเสมอ โดยการอ่านจากหนังสือรายสัปดาห์และรายเดือนต่างๆ

10.จงพยายามอ่านหนังสือที่เห็นว่าดี สัปดาห์ละ 1 เล่มเป็นอย่างน้อย

11.จงจำไว้เสมอว่า ความคิดที่แจ่มใส คือแก่นของการทำงานได้สำเร็จสมความปรารถนา

12.จงถือสุภาสิตประจำใจว่า"จงถูกต้องเสมอ"

13.จงพยายามให้ได้ข่าว และเรื่องราวมาทั้งหมด การได้มาเพียงครั้งเดียวนั้นใช้ไม่ได้

14.จงติดตามร่องรอยของข่าวไปทุกๆอัน ถ้าแม้ว่ามีทางจะติดตามได้ โดยอาศัยบุคคลในข่าว เป็นเครื่องมือสันนิษฐาน และนำทางไป

15.จงทำงานอย่างรวดเร็ว อย่างผลัดเวลา และอย่าเกรงเหนื่อย

16.จงอย่าถือเอาความเร็วในการทำงาน มาเป็นเครื่องอ้างให้อภัยในความผิดพลาด หรือความไม่ระมัดระวังของตน

17.จงระวังเป็นพิเศษ ในชื่อของบุคคลต่างๆในตำบล สถานที่และในสถิติต่างๆ

18.จงอย่าทักท้วงเอาข่าวลือเป็นข่าวจริง แต่จงสืบให้ได้เรื่องเท่าที่จะสามารถ

19.จงมีไหวพริบ ทั้งในการตามข่าว และทั้งในการส่งข่าวมายังสำนักงานโดยเร็วที่สุดที่จะเร็วได้

20.จงอดทนให้ได้งานเท่าที่ตั้งใจออกไปทำ อย่ากลับสำนักงานโดยมือเปล่า

21.จงทำตัวให้คุ้นเคยกับสภาพเมืองทั้งหมด และโดยเฉพาะอย่างยิ่งกับบรรดาสถานที่ซึ่งอยู่ในหน้าที่ของท่าน

22.จงรวบรวมข่าวและเรื่องราวอย่างละเอียดลออหมดจดที่สุดและอย่างตรงไปตรงมาที่สุด

23.จงพยายามปลูกสร้างความสัมพันธ์กับคนทุกชั้นซึ่งท่านได้พบปะในระหว่างที่ท่านออกไปทำงาน

24.จงพยายามทำให้มิตรสหายและผู้รู้จักทุกๆคนสนใจในงานของท่าน เพื่อว่าเขาจะได้ช่วยเหลือท่านได้อย่างเต็มความสามารถของเขาเมื่อมีโอกาส

25.จงรู้จักใช้วิธีเผชิญกับเหตุการณ์และบุคคลต่างๆ แต่จงอย่าก่อศัตรูเป็นอันขาด อย่าประมาทตนเองและคนอื่น

26.จงอย่ากำจัดข่าวใดๆ โดยคำขอร้องของใครๆ แต่จงเสนอคำขอร้องนั้นไปยังหัวหน้าของท่านเสียก่อน

27.จงอย่าทรมานต่อความเชื่อที่ใครๆเขามีต่อท่าน โดยแม้ว่าคำบอกเล่าของเขาจะเป็นข่าวใหญ่อย่างใดก็ตาม

28.จงจำไว้ว่าท่านจะต้องเป็นนักหนังสือพิมพ์ที่ดี และเป็นทั้งสุภาพบุรุษเสมอในเวลาเดียวกัน

คุณสมบัติของนักข่าวอันอาจมีขึ้นได้จากการฝึกตนเองจนกระทั่งใช้การได้อย่างชำนาญานาญมีหลายประการ และเป็นสิ่งจำเป็นที่นักข่าวจำเป็นต้องมีควบคู่ไปกับบุคลิกเพื่อการไต่เต้าขึ้นเป็นนักข่าวชั้นแนวหน้า สิริทิพย์ ชันสุวรรณ,(2539:165) ได้อธิบายถึงคุณสมบัติของนักข่าวไว้ดังนี้

1.เป็นคนรอบรู้ คนที่เป็นนักข่าวจะต้องรอบรู้ว่ามีอะไรเกิดขึ้นในโลก ในชุมชนและในสังคม ซึ่งการจะฝึกตนให้เป็นคนรอบรู้นั้นสามารถทำได้โดยการอ่าน นักข่าวควรจะต้องอ่านหนังสือพิมพ์และวารสารทุกชนิด อ่านทุกฉบับ นอกจากจะต้องมีความรอบรู้เกี่ยวกับเหตุการณ์ต่างๆ ที่อุบัติขึ้นแล้วนักข่าวจำเป็นต้องรอบรู้ในวิชาการต่างๆ อาทิ ประวัติศาสตร์ วิทยาศาสตร์ นิติศาสตร์ วรรณคดี เป็นต้น

2.เป็นคนที่มีความสามารถในการตั้งคำถาม นักข่าวจำเป็นต้องฝึกฝนตนเองให้รู้จักการตั้งคำถามดีๆตรงประเด็นชัดเจน และเฉียบคม จากข้อมูลที่ได้จากการอ่านมาอย่างโชกโชนด้วย

3.เข้าใจวิธีการเขียนข่าว การรายงานเรื่องราวเหตุการณ์ต่างๆที่อุบัติขึ้นในรูปแบบของการเขียนข่าวจะช่วยให้ผู้อ่านสามารถรับข่าวสารต่างๆได้อย่างรวดเร็วในเวลาที่มีน้อยที่สุด เท่าที่ผู้อ่านจะมี นักข่าวที่มีความสามารถจึงจำเป็นต้องฝึกฝนตนเองในด้านการเขียนข่าวให้ชำนาญชำนาญ

แนวคิดเกี่ยวกับความรับผิดชอบของหนังสือพิมพ์

ความรับผิดชอบในการใช้เสรีภาพเสนอข่าวสารและความคิดเห็นของหนังสือพิมพ์ ในระบบการปกครองแบบประชาธิปไตยนั้น หนังสือพิมพ์จะต้องรับผิดชอบต่อ 2 ทาง (สิริทิพย์ ชันสุวรรณ,2539:107) ดังนี้

1.ความรับผิดชอบต่อกฎหมาย

สำหรับประเทศไทยนั้น ผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์จะต้องรับผิดชอบต่อการใช้เสรีภาพของตนให้อยู่ในขอบเขตของกฎหมายมากมายหลายฉบับ นอกเหนือจากกฎหมายรัฐธรรมนูญแล้วก็มี พระราชบัญญัติการพิมพ์ประมวลกฎหมายอาญา ว่าด้วยความผิดลักษณะหมิ่นประมาทประมวลกฎหมายว่าด้วยความผิดต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ และความผิดต่อความมั่นคงของรัฐ

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยความผิดฐานละเมิด หมิ่นประมาท พระราชบัญญัติ
อัยการศึก และคำพิพากษาศาลฎีกาในเรื่องที่เกี่ยวกับหนังสือพิมพ์

2. ความรับผิดชอบทางจริยธรรม

ความรับผิดชอบทางจริยธรรมนั้น เป็นความรับผิดชอบที่ให้น้ำหนักอันละเอียดอ่อนของผู้
ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์เป็นตัวกำหนดขอบเขต มิให้หนังสือพิมพ์ปฏิบัติตนไม่เป็นที่พอใจของ
สาธารณชน หรือล่วงละเมิดสิทธิส่วนบุคคลของผู้อื่น ขณะเดียวกันก็เป็นขอบเขตที่จะสกัดกั้นการ
ออกกฎหมายมาคุกคามเสรีภาพหนังสือพิมพ์จากรัฐบาลด้วย และถึงแม้ว่าจะไม่มีบทลงโทษ
หนังสือพิมพ์ที่กระทำผิดเอาไว้อย่างแจ่มชัด ทว่าหนังสือพิมพ์ที่ไร้ซึ่งจริยธรรมก็มักจะถูกดำเนิน และ
ประนามจากสาธารณชนทั่วไปและผู้ร่วมวิชาชีพเดียวกัน อันอาจจะมีผลกระทบไปถึงความมั่นคง
ทางธุรกิจของหนังสือพิมพ์ฉบับนั้นๆ ได้เช่นกัน ด้วยเหตุนี้หนังสือพิมพ์เสรีในประเทศประชาธิปไตย
ทั้งหลายจึงมักจะใช้ความรับผิดชอบทางจริยธรรมเป็นหลักในการควบคุมตนเอง (Self Control)
เพื่อให้การปฏิบัติภาระหน้าที่ตามบทบาทที่ได้รับมอบหมายมาจากสาธารณชนนั้นได้รับความเชื่อ
ถือศรัทธาจากประชาชน และเป็นอิสระจากการใช้อำนาจควบคุมหนังสือพิมพ์ในทางที่ไม่ถูกต้อง

แนวคิดเกี่ยวกับจริยธรรมนักหนังสือพิมพ์

สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ ได้ประกาศจริยธรรมแห่งวิชาชีพหนังสือพิมพ์ ออกมาอย่าง
เป็นทางการเพื่อให้ให้นักหนังสือพิมพ์ยึดถือปฏิบัติโดยมีหลักดังนี้ (มานิจ สุขสมจิตร์, 2541:13)

1. หนังสือพิมพ์ต้องยึดถือข้อเท็จจริงความถูกต้องแม่นยำและครบถ้วน
2. หนังสือพิมพ์ต้องนำเสนอข่าวเพื่อประโยชน์สาธารณะ โดยไม่แสวงหาผลประโยชน์ส่วน
ตนหรือหมู่คณะ
3. หนังสือพิมพ์ต้องแสดงความพยายามในการให้ความเป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย
4. หนังสือพิมพ์ต้องไม่แต่งเติมเนื้อหาสาระของข่าวจนคลาดเคลื่อนหรือเกินจากความเป็น
จริง
5. หนังสือพิมพ์จะต้องละเว้นการเสนอข่าวเพราะความลำเอียงหรือมีอคติ จนเป็นเหตุให้
ข่าวนั้นคลาดเคลื่อนหรือเกินความเป็นจริง
6. หนังสือพิมพ์ต้องไม่สอดแทรกความคิดเห็นลงในข่าว
7. เมื่อคัดลอกความใดจากหนังสือพิมพ์ สิ่งพิมพ์ หรือแหล่งข้อมูลอื่นๆ ต้องบอกที่มาของข้อ
ความนั้น

8. การเสนอข่าวที่มีการพาดพิง อันอาจเกิดความเสียหายแก่บุคคลหรือองค์กรใดๆ ต้องแสดงถึงความพยายามในการเปิดโอกาสให้ฝ่ายที่ถูกกล่าวหาแสดงข้อเท็จจริงด้วย

9. ในกรณีที่มีการเสนอข่าวผิดพลาดหนังสือพิมพ์ต้องลงพิมพ์แก้ไขข้อผิดพลาดดังกล่าวโดยไม่ชักช้า

10. หนังสือพิมพ์ต้องไม่เสนอข่าวโดยเลื่อนลอยปราศจากแหล่งที่มา พึงระบุชื่อบุคคลที่ให้สัมภาษณ์ หรือให้ข่าวอย่างเปิดเผย เว้นแต่จะมีเหตุอันควรปกปิดเพื่อสวัสดิภาพและความปลอดภัยของแหล่งข่าวและต้องเป็นประโยชน์ต่อสิทธิในการรับรู้ข่าวสารของสาธารณชน

11. หนังสือพิมพ์ต้องปกปิดชื่อและฐานะของบุคคลที่ให้ข่าวไว้เป็นความลับ หากได้ให้คำมั่นแก่แหล่งข่าวนั้นไว้ หนังสือพิมพ์ต้องปกปิดนามปากกาหรือนามแฝงที่ปรากฏในหนังสือพิมพ์นั้นไว้เป็นความลับ

12. ในการเสนอข่าวหรือภาพใดๆ หนังสือพิมพ์ต้องคำนึงมิให้ล่วงละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคลที่ตกเป็นข่าว โดยเฉพาะอย่างยิ่งต้องให้ความคุ้มครองอย่างเคร่งครัดต่อสิทธิมนุษยชนของเด็ก สตรี และผู้ด้อยโอกาสในการเสนอข่าวตามวรรคแรกต้องไม่เป็นการซ้ำเติมความทุกข์หรือโศกนาฏกรรมอันเกิดแก่เด็ก สตรี และผู้ด้อยโอกาสนั้นไม่ว่าทางใดทางหนึ่ง

13. การพาดพิงข่าวและความนำของหนังสือพิมพ์ต้องไม่เกินไปจากข้อเท็จจริงในข่าว และต้องสะท้อนใจความสำคัญหรือเนื้อหาหลักของข่าว

14. หนังสือพิมพ์จะต้องไม่เสนอภาพข่าวที่อุจาดลามกอนาจาร หรือน่าหวาดเสียว โดยไม่คำนึงถึงความรู้สึกของสาธารณชนอย่างถี่ถ้วน

15. ในการแสดงความคิดเห็นหรือการวิพากษ์วิจารณ์หนังสือพิมพ์ต้องให้ความเที่ยงธรรมแก่ฝ่ายที่ถูกพาดพิงเสมอ

16. ข้อความที่เป็นประกาศโฆษณาที่ปรากฏอยู่ในหนังสือพิมพ์ ต้องแสดงให้เห็นชัดว่าเป็นประกาศโฆษณาจะแอบแฝงเป็นการเสนอข่าวหรือความคิดเห็นมิได้

จริยธรรมของผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์

1. ผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ต้องไม่ประพฤติปฏิบัติใดๆ อันจะนำมาซึ่งความเสื่อมเสียเกียรติศักดิ์แห่งวิชาชีพ

2. ผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ต้องไม่วาดอ้างหรืออาศัยตำแหน่งหน้าที่ เพื่อเรียกร้องสิทธิหรือผลประโยชน์ใดๆ ที่ไม่ชอบธรรม

3. ผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ต้องละเว้นการรับอามิสสินจ้างอันมีค่า หรือผลประโยชน์ใดๆ เพื่อให้กระทำการหรือไม่กระทำการใด อันจะขัดต่อการปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้ประชาชนได้รับข้อมูลข่าวสารอย่างถูกต้องรอบด้าน

แนวปฏิบัติของหนังสือพิมพ์และผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์

1. ผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์พึงละเว้นการรับอภิสิทธิ์ หรือตำแหน่งเพื่อให้กระทำการหรือไม่กระทำการใดอันจะขัดต่อการปฏิบัติหน้าที่ เพื่อให้ประชาชนได้รับข้อมูลข่าวสารอย่างถูกต้องรอบด้าน

2. การเสนอข่าวของหนังสือพิมพ์พึงตระหนักถึงความสำคัญของข่าวต่อสาธารณชนและไม่เสนอข่าวในทำนองชวนเชื่อในเรื่องที่ไม่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ

3. การได้มาซึ่งข่าวสาร หนังสือพิมพ์พึงใช้วิธีที่สุภาพและซื่อสัตย์

4. ในการแสดงความคิดเห็น หนังสือพิมพ์พึงกระทำโดยบริสุทธิ์ใจ และไม่มีพันธกรณีอื่นใด นอกจากมุ่งปฏิบัติหน้าที่เพื่อสาธารณชน โดยไม่ยอมให้อิทธิพลอื่นใดมาครอบงำความคิดเห็น

5. หนังสือพิมพ์พึงละเว้นการล่วงละเมิดสิทธิส่วนบุคคลเว้นแต่กรณีเพื่อประโยชน์สาธารณะ

6. หนังสือพิมพ์พึงใช้ความระมัดระวังอย่างรอบคอบ ให้ประกาศโฆษณาทั้งหลายอยู่ภายในขอบเขตของศีลธรรมและวัฒนธรรม

7. หนังสือพิมพ์พึงระมัดระวังที่จะไม่เป็นเครื่องมือในการเผยแพร่ประกาศโฆษณาที่น่าสงสัยว่าจะเป็นภัยต่อสังคมหรือสาธารณชน

8. หนังสือพิมพ์พึงหลีกเลี่ยงการเผยแพร่ประกาศโฆษณาที่มีเหตุให้น่าเชื่อว่าเจ้าของประกาศโฆษณานั้นเจตนาจะทำให้ผู้อ่านหลงเชื่อในสิ่งที่มุ่งขาย

9. ภาษาที่ใช้ในหนังสือพิมพ์พึงหลีกเลี่ยงคำที่ไม่สุภาพหรือมีความหมายเหยียดหยาม

งานวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมการทำข่าวการเมือง

งานวิจัยของ กรกช สุรกุล (2540) เรื่อง "การเปิดประเด็นข่าวและกระบวนการทำข่าวของผู้สื่อข่าวการเมือง" ผลการวิจัยพบว่า ในปัจจุบันพฤติกรรมการทำข่าวของผู้สื่อข่าวการเมืองแตกต่างไปจากอดีตมากพอสมควร อาจเป็นเพราะสภาพการทำงานที่เปลี่ยนไป และวงการสื่อมวลชนได้ขยายและเติบโตตามสังคมยุคโลกาภิวัตน์ ซึ่งเป็นยุคของสังคมข่าวสาร ดังนั้นวัฒนธรรมการทำข่าวย่อมเปลี่ยนแปลงไปบ้าง

ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมการลอกข่าวหรือการขอลอกข่าวจากเพื่อนต่างสังกัด ซึ่งก็เป็นพฤติกรรมที่มีมานาน ในกรณีที่มีการตกข่าว หรือไม่ได้มาทำข่าว หรือมาช้ากว่ากำหนดการด้วยเหตุผล

ที่ต่างหาก จากการสำรวจพบว่า ไม่มีผู้สื่อข่าวคนใดเลยที่จะปล่อยให้ตกข่วนนั้นไปโดยไม่ทำอะไรเลย ดังผลวิจัยที่ผู้สื่อข่าวส่วนใหญ่ร้อยละ 71.72 ระบุยอมรับว่าเป็นเช่นนั้น ดังนั้นการขอข่าวหรือลอกข่าวจากเพื่อนต่างสังกัด จึงเป็นวิธีการหนึ่งที่มีให้เห็นในวงการข่าวเสมอ ซึ่งผลวิจัยก็สรุปไว้เช่นเดียวกันว่า ผู้สื่อข่าวส่วนใหญ่ร้อยละ 28.28 จะขอข่าวจากเพื่อนต่างสังกัดเพื่อไม่ให้ตกข่าวที่พลาดไป ที่เป็นเช่นนี้ อาจจะเป็นเพราะว่าเป็นวิธีการที่ง่ายที่สุดที่จะทำได้ หรืออาจไม่มีโอกาสในการทำข่าวดังกล่าวซ้ำอีกครั้ง เช่น กรณีที่เป็นข่าวเหตุการณ์ สำหรับข่าวที่ขอหรือลอกข่าวกันนั้น มีทั้งลักษณะที่เป็น "ข้อมูลดิบ" และ "ต้นฉบับข่าว"

งานวิจัยของ รัตนภรณ์ ศรีอำพันธ์ (2539) เรื่อง "ความเห็นเกี่ยวกับหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้สื่อข่าวสายการเมือง: ศึกษาเปรียบเทียบสื่อหนังสือพิมพ์ สื่อวิทยุกระจายเสียงและโทรทัศน์" ผลการวิจัยพบว่า ในการทำหน้าที่ของผู้สื่อข่าวบางครั้งก็ถูกวิพากษ์วิจารณ์ว่า การตั้งคำถามของผู้สื่อข่าวนั้นก่อให้เกิดการแตกแยกของบุคคลหลายฝ่าย ซึ่งผู้สื่อข่าวส่วนหนึ่งเห็นด้วยกับการวิพากษ์วิจารณ์เช่นนั้น แต่ผู้สื่อข่าวส่วนหนึ่งก็มีความเห็นว่า ในบางข่าวหรือบางเหตุการณ์มีความจำเป็นที่ผู้สื่อข่าวอาจต้องใช้คำถามที่ดูเหมือนจะทำให้เกิดการแตกแยกบ้าง และเห็นว่าเป็นเสรีภาพของผู้สื่อข่าวที่สามารถจะกระทำได้ในระดับหนึ่งตามระบอบประชาธิปไตย กรณีที่ข่าวหรือความเป็นจริงบางประการอาจซ่อนอยู่ข้างใน ผู้สื่อข่าวจะต้องทำการเสาะแสวงหาเพื่อให้ได้ข่าวนั้นมาเสนอต่อสาธารณะ แม้ว่าบางครั้งจะส่งผลกระทบในทางลบกับบุคคลหรือฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งก็ตาม

ส่วนในเรื่องการรับข่าจากแหล่งข่าวตามมูลค่า พบว่า ผู้สื่อข่าวจะรับเฉพาะของที่มีมูลค่าเพียงเล็กน้อย เช่นของที่ระลึกประเภท พวงกุญแจปากกา ไดอารี ทั้งนี้ ผู้สื่อข่าวเห็นว่าเป็นเรื่องของ "สินน้ำใจ" และสัมพันธภาพที่ดีระหว่างผู้สื่อข่าวและแหล่งข่าว แต่ถ้าของมีมูลค่ามากเกินไปเกรงว่าแหล่งข่าวจะหวังผลตอบแทนในโอกาสต่อไป ซึ่งเรื่องนี้ ตรงกับหลักความรับผิดชอบของสื่อมวลชน ที่จะต้องประกอบด้วย ความเป็นอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ (Freedom) โดยเฉพาะอย่างยิ่งความเป็นอิสระจากรางวัล (Favors) ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับวิจรณ์ญาณของผู้สื่อข่าวที่จะต้องพิจารณาว่าทำอย่างไรจึงจะปฏิบัติหน้าที่ของตนเองได้อย่างอิสระ เทียงตรง และยุติธรรม (Truthfulness and fairness)

งานวิจัยเกี่ยวกับความรับผิดชอบของนักหนังสือพิมพ์

งานวิจัยของ จินตนา ตันสุวรรณนนท์ (2541) เรื่อง "ปัจจัยที่มีผลต่อการขาดความรับผิดชอบทางจริยธรรมของนักหนังสือพิมพ์ในมุมมองนักหนังสือพิมพ์" ผลการวิจัยพบว่า สาเหตุที่

สำคัญประการหนึ่งของการขาดความรับผิดชอบและไม่ปฏิบัติตามจรรยาบรรณของนักหนังสือพิมพ์ เกิดจาก การที่นักหนังสือพิมพ์มีความโลภเห็นแก่ผลประโยชน์ส่วนตัว ขาดจิตสำนึกรับผิดชอบต่อ ซึ่งการขาดความรับผิดชอบตรงนี้เป็นสิ่งที่เจตนาให้มีความผิดพลาดเกิดขึ้น การเห็นแก่ผลประโยชน์ส่วนตัว ขาดจิตสำนึกรับผิดชอบต่อก็เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้หนังสือพิมพ์ขาดความรับผิดชอบ

จากการนำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับการทำข่าวทั่วไปและข่าวการเมือง ทั้งจากงานวิจัยในปัจจุบันและแนวคิดดั้งเดิมดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่า การทำข่าวในยุคปัจจุบันได้เปลี่ยนไปจากยุคสมัยก่อนในหลายๆด้าน ทั้งเรื่องของพฤติกรรม และกระบวนการสืบเสาะหาข่าว ความสำนึกในวิชาชีพ ความรับผิดชอบต่อสังคม รวมทั้งพฤติกรรมใหม่ๆที่เกิดขึ้น

แนวคิด ทฤษฎี ของงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่างๆที่กล่าวมาแล้ว ทำให้ได้องค์ความรู้เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดข้อสันนิษฐานฐานสู่งานวิจัย การนิยามศัพท์และการกำหนดกรอบการวิจัยดังต่อไปนี้

ข้อสันนิษฐานในการวิจัย

วัฒนธรรมการทำข่าวการเมืองของหนังสือพิมพ์รายวันระหว่างนักข่าวรุ่นใหม่ รุ่นกลางและรุ่นอาวุโส มีความแตกต่างกันทั้งเชิงแนวคิดและวิธีปฏิบัติ ตามยุคสมัยเนื่องจากปัจจัยทางด้านสภาพแวดล้อม ความสำนึกในวิชาชีพนักข่าว นโยบายองค์กร รวมทั้งพื้นฐานความรู้และประสบการณ์ของนักข่าว

นิยามศัพท์

วัฒนธรรมการทำข่าว ลักษณะของกระบวนการทำข่าว ทั้งในเชิงแนวคิดและวิธีปฏิบัติ เริ่มตั้งแต่กระบวนการเสาะแสวงหาข่าว การสัมภาษณ์ การรายงานข่าวผ่านหน้าหนังสือพิมพ์ ที่สมาชิกกลุ่มหนึ่งโดยเฉพาะผู้มีอาชีพนักหนังสือพิมพ์ยึดถือปฏิบัติสืบต่อกันมา

วัฒนธรรมเชิงแนวคิด ลักษณะของความคิดที่ยึดถือปฏิบัติสืบต่อกันมา ในงานวิจัยครั้งนี้ หมายถึงลักษณะของความคิด อุดมการณ์ในเรื่องของจริยธรรม ความรับผิดชอบ ความสำนึกในวิชาชีพ นักข่าวการเมืองที่ยึดถือร่วมกันมาในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง

วัฒนธรรมเชิงพฤติกรรม ลักษณะพฤติกรรม การกระทำหน้าที่ หรือการปฏิบัติหน้าที่เห็นเป็นรูปธรรมในงานวิจัยครั้งนี้ หมายถึงการปฏิบัติหน้าที่ในการทำข่าวของนักข่าวการเมืองยึดถือปฏิบัติร่วมกันมาในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง

การทำข่าวการเมือง การทำหน้าที่ในการเสาะแสวงหาข่าวเกี่ยวกับการบ้านการเมืองเพื่อรายงานต่อสาธารณะ ซึ่งจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับการเมืองเป็นอย่างดี ติดตามความเคลื่อนไหวทางการเมืองอย่างใกล้ชิด โดยทำหน้าที่ประจำอยู่ที่ทำเนียบรัฐบาล รัฐสภา กระทรวง และกรมต่างๆ หรือสถานที่อื่นที่เกี่ยวข้องกับการเมือง

นักข่าวอาวุโส นักข่าวที่เคยทำข่าวการเมืองในสมัยก่อนปี พ.ศ.2518(25 ปีที่แล้ว)และปัจจุบันยังมีชีวิตอยู่(อาจจะยังประกอบอาชีพนี้หรือไม่ก็ได้)

นักข่าวรุ่นกลาง นักข่าวที่เคยทำข่าวการเมืองตั้งแต่ปี พ.ศ.2519-2535(8-24 ปีที่แล้ว)และปัจจุบันยังมีชีวิตอยู่(อาจจะยังประกอบอาชีพนี้หรือไม่ก็ตาม)

นักข่าวรุ่นใหม่ นักข่าวที่เริ่มทำข่าวตั้งแต่ปี พ.ศ.2536-ปัจจุบัน (ไม่เกิน 7 ปี)โดยเน้นข่าวการเมืองหรือเกี่ยวข้องกับข่าวการเมืองบ้านการเมืองทั่วไป และปัจจุบันยังประกอบอาชีพนี้

หนังสือพิมพ์รายวัน สิ่งพิมพ์ที่ทำหน้าที่ในการเสนอข่าวสารหรือข้อเท็จจริงหรือ เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในแต่ละวัน มีชื่อประจำมิได้เย็บเล่ม มีลักษณะเป็นกระดาษใหญ่หลายแผ่นพับออกจำหน่าย

เป็นรายวันและเป็นหนังสือพิมพ์ระดับชาติ เผยแพร่ในกรุงเทพฯและต่างจังหวัดเสนอข่าวทั่วไปหรือเน้นเฉพาะด้านทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศทุกฉบับที่ตีพิมพ์จำหน่ายในสมัยนักข่าวอาวุโส นักข่าวรุ่นกลาง และนักข่าวรุ่นใหม่ในปัจจุบัน

ความสำนึกทางวิชาชีพ คุณลักษณะและความสำนึกทางวิชาชีพของนักข่าวนักหนังสือพิมพ์ หนังสือพิมพ์ซึ่งนักข่าวยึดถือและปฏิบัติ ประกอบด้วยคุณลักษณะต่างๆ เช่น มีทักษะความชำนาญพิเศษในการทำข่าว จรรยาบรรณ ความรับผิดชอบต่อวิชาชีพ ฯลฯ

จริยธรรมของนักหนังสือพิมพ์ กรอบหรือแนวปฏิบัติการ ปฏิบัติวิชาชีพ ที่เขียนไว้ให้ผู้มีอาชีพ นักข่าวหนังสือพิมพ์ ทราบและสำนึกถึงสิ่งที่ควรทำและไม่ควรทำ

ปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงการทำข่าว สิ่งที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการทำข่าวโดยพิจารณาจาก สภาพแวดล้อม(การเมือง เศรษฐกิจ การศึกษา เทคโนโลยี สังคมวัฒนธรรม วงการวิชาชีพ) ความสำนึกในวิชาชีพนักข่าว นโยบายองค์กร พื้นฐานความรู้และประสบการณ์ของนักข่าว

กรอบแนวคิด(conceptual framework)

